

Akershus Slott

Med forbehold om endringer
SPERRET til 21.2. kl. 2000

Statsminister

Gro Harlem Brundtland

TALE VED H.K.H. KRONPRINS HARALDS 50-ÅRS DAG -
AKERSHUS SLOTT - LØRDAG 21. FEBRUAR 1987

Deres Kongelige Høyhet,
Kjære Kronprins Harald,

I våre eventyr og i vår saga er det ingen skikkelser som har større lys over seg enn kongesønnen, prinsen. Og myter skal man ta alvorlig: De forteller ihvertfall om drømmer, som kan leve sitt hemmelige liv nokså uforstyrret av den dagklare fornuft. Og sikkert er det: Hele folket tar del når vi hyller vår Kronprins.

I 1937 hadde det norske folk måttet nøye seg med eventyrenes og sagaens prinser i 566 år - så lang tid var gått siden Olav Håkonsson så dagens lys her i landet. Så var det ikke underlig at det ble gitt dispensasjon fra arbeidervernlovens bestemmelser om søndagsarbeide, for at det kunne sendes ut flyveblad som kunne spre nyheten. At også regjeringer kan nære seg av drømmer, vitner de bevingede ord i denne gledens stund fra en av statsrådene: "Alt lykkes for denne regjering".

Det ble holdt ekstraordinært statsråd på Slottet, der statsminister Nygaardsvold frembar regjeringens lykkeønskninger og bl.a. uttalte:

"Dette er ikke bare en gledelig begivenhet. Det er tillike en historisk begivenhet, som knytter Norges gamle og nye historie sammen på en lykkelig måte. Må vår arveprins - dette søndagsbarn - være sunn og frisk. Må han bli Kongehuset til bare

glede. Må han få en plass i folkets hjerte." I dag, femti år etter kan jeg i trygg forvissning si: Det fikk han.

Når arveprinsen står i et særeget lys, er nok årsakene mange. Det har å gjøre med trygghet og forventning. I urolige og usikre tider - og hvilke tider i historien har ikke vært det? - gir en tronarving en slags beskjed både om at noe skal vare ved og om at vi lever i forandringens verden. Sammenheng og fornyelse er knyttet til Kronprinsens person.

Hvorledes det oppleves, vet i dette land bare noen få mennesker. Ingen andre har så få muligheter til å velge sine egne livsbaner. Ingen andre har så mange blikk rettet mot seg. Mer eller mindre har vi alle en rolle å spille, som vi så gjerne skulle forene med vår personlige integritet. Men ingen i større grad enn konge og tronarving.

Den pliktfølelse, vennlighet, evne til å være til disposisjon som har kjennetegnet Kong Haakon og Kong Olav preger også Kronprins Harald.

Et særmerke på en verden i så rask utvikling og forandring som vår, er kravet om livslang læring. For Kong Olav og Kronprins Harald er det gammelt nytt: De behøver ikke lese utredninger om det. Det har vært en selvfølgelig del av deres hverdag.

Budskapet om vennlighet har Kronprinsen også fra sin mor. I en tale i Norsk Rikskringkasting julaften 1948 sa Kronprinsesse Märtha:

"Det er blitt sagt, at hvis menneskene var like så vennlige mot hverandre som de var mot sine hunder, så ville alt se meget bedre ut i verden. Og sikkert er det, at måten man sier en ting på, ofte kan være like avgjørende for virkningen som innholdet av hva man sier. Hvis alle fulgte denne leveregel, ville det sikkert sette mer farve på hverdagslivet og gjøre alt samarbeide lysere og lettere." Kloke ord, som kanskje har enda større gyldighet i dag, i en så konkurransepreget verden.

I ett av intervjuene i forbindelse med 50-årsfeiringen, fikk Kronprinsen dette spørsmålet: Man sitter med et bestemt inntrykk av at kongehuset står sterkere blant folk enn kanskje noen gang før. Hva er grunnen? Svaret vil jeg få sitere: "Si det, det må jo bety at vår nåværende og tidligere konge har gjort det meste riktig." En sikker og klok observasjon.

Det gir meg anledning til, ut fra de nære inntrykk jeg får del i, å komme med den spådom: Det samme svaret vil vår neste arvtaker også kunne gi, ved et tilsvarende jubileum en gang i fremtiden.

En tronarvings muligheter for valg av livsbane er nødvendigvis mer begrenset enn de fleste andres. Den første store styrkeprøven i Kronprins Haralds liv var knyttet til valg av livsledsager. Kjærlighet og menneskelighet seiret over tradisjonelle fordommer: Både det norske folk og dere, som var personlig berørt, gjennomgikk en modningsprosess som synes å ha vært til gagn for oss alle. Ekteskapet den 29. august 1968 ble en historisk dag for landet og en personlig triumf for vårt nye kronprinspar.

Sammen har dere skapt et personlig forhold til det norske folk gjennom utstrakte reiser i landet og som fremragende ambassadører for Norge i utlandet. Norsk næringsliv og norsk idrett har i særlig grad kunnet høste fruktene av det vår kjente seilerprins og hans Kronprinsesse har betydd.

Grunnlaget er lagt for en sikker og naturlig videreføring av vårt monarki, som et stabilt element i vår politisk noe mer urolige hverdag. Dere har begge bidratt til den demokratiske utvikling vårt styresett har gjennomgått fra Kong Haakon kom til landet i 1905.

De femti år siden Kronprins Harald ble født, har ført til flere forandringer og omveltninger, til godt og til vondt, hjemme og ute, enn noen tilsvarende periode i mennesketens historie. Lite tyder på at fremtiden vil bli mindre utfordrende. Så er det

godt å vite at en tronarving gir beskjed både om at noe skal vare ved og om at vi lever i en forandringens verden.

Fra hele landet strømmet varme tanker til hjemmet på Skaugum. På Regjeringens vegne ber jeg om å få utbringe en skål for Kronprins Harald, med de hjerteligste ønsker om en lys og trygg fremtid.